

ΣΑΒΒΑΤΟΝ, 24 Μαΐου 1908

ΤΙΜΑΙ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΝ

ελίδα δ στίχος..... λεπτά 20

ελίδα δ στίχος..... λεπτά 50

X

ΓΡΑΦΕΙΑ :

ΑΔΙΟΥ — ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

X

ΡΙΘΜΟΣ ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 201

Ασπίου

πελιθώθησαν. Τὸ δάσος, ἐπὶ αἰῶνας ὑπὸ τὴν ἄμμον τεθαμμένον, τελείως ἀτελιθώθη, χωρὶς νὰ ὑποστῇ οὐδεμίαν μεταβολὴν κατὰ τὴν θέσιν τῶν δένδρων αὐτοῦ. Οἱ αἰῶνες καὶ τὰ ἔτη παρήλθον, ἡ ἄμμος σὺν τῷ χρόνῳ παρεσύρθη ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τὸ δάσος ἐπεφάνη ὅποιον ἄλλοτε, κατ' ἀπωτάτους χρόνους, ἦτο, ἀλλ' ἀπολιθωμένον.

Καμπλοπαρθάλειος ὥραιότης

Παρά τοῖς Μαλαίοις τὸ συναίσθημα καὶ ἡ ἀντίληψις τῆς ὥραιότητος διαφέρουσι τῶν παρ' ἡμῖν. Παρ' αὐτοῖς τὰ λεπτά σώματα, τὰ ὑπερῶν θα χεῖλη καὶ οἱ ὥραιοι ὀφθαλμοὶ οὐδεμίαν ἐμποιοῦσιν ἐντύπωσιν. Κριτήριον τῆς ὥραιότητος εἶνε τὸ μῆκος τοῦ λαιμοῦ. Οἱ μακροαύχενες, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, θεωροῦνται παρὰ τοῖς Μαλαίοις ὡς οἱ ὥραιότεροι τύποι. Ὅσο ὁ λαιμὸς εἶνε μακρότερος τόσο καὶ ἡ ὥραιότης εἶνε μεγαλύτερα. Οἱ Μαλαῖοι, ἵνα ἐπιτύχωσι τὴν αἰσθητικὴν αὐτὴν τελειότητα, ὑποβάλλουσι τὰ νεογέννητα παιδιά εἰς πραγματικὴν βάσανον. Περιβάλλουσι τὸν λαιμὸν αὐτῶν διὰ μηχανήματος, περισφίγγοντες τὸ κάτω τῆς κεφαλῆς μέρος, συγκρατοῦντες ἐν διαρκεῖ διαστολῇ τὴν κεφαλὴν τῶν ὤμων καὶ ἐξαρθροῦντες τὴν σπονδυλικὴν στήλην. Διὰ τοῦ μέσου τούτου κατορθοῦσι νὰ καθιστῶσι τὸν αὐχένα μακρὸν καὶ τὰ νεογέννητα μακροαύχενά.

ἈΡΘΡΑ ΕΙΔΙΚΩΝ

Η ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΤΩΝ ΒΙΛΛΑΡΔΟΥ'Ι'ΝΩΝ

Ὅσῃν ἀνίαν αἰσθάνεται ὁ ἐπιστήμων, ὅταν βεδίζων τὸν δρόμον τῆς ἐργασίας του, ἀναγκάζεται νὰ ἀσχολῇται μὲ τοὺς ἀναστεναγμοὺς βοᾶν, ὅσῃν χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν συναντᾷ καὶ ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ συζητήσῃν μ' εὐπρέπειαν καὶ μὲ ὀρίξιν ἀληθινὴν πρὸς εὐρεσιν τῆς ἀληθείας.

Τὴν χαρὰν αὐτὴν τὴν ἐδοκίμασα σήμερον ἀναγινώσκων εἰς τὰς «Ἀθήνας» τὴν περικαλαμάτας ἐπιστολὴν τοῦ Κ. ἀνδρὸς φιλίστορος, ὅπως φαίνεται, καὶ ἀγαπῶντος τὴν ἐρευναν τῆς ἀληθείας.

Ἡ ἡρεμὸς ἐπιστημονικὴ συζήτησις προάγει τὸ ὕλικόν τῆς ἐπιστήμης καὶ προσθέτει λίθους θεμελιώδεις τοῦ ἐπιστημονικοῦ οἰκοδομηματος.

Λαμβάνων ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην περὶ τῆς ὀνομασίας τῆς Καλαμάτας, προσθέτω ἕνα λίθον εἰς τὸ οἰκοδόμημα τῆς πλήρους γοητείας ἱστορίας τῆς ἐν Ἑλλάδι Φραγκοκρατίας.

~

Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Πελοποννήσου, τὰ ἑπταπόλιν ἐπάτησεν ὁ πούς τῶν Φράγκων κατακτητῶν, ἡ Μεσσηνιακὴ πεδιάς, ἡ Μακάρια τῶν ἀρχαίων, καὶ ὁ τόπος τῆς Καλαμάτας ἐγοήτευσε αὐτοὺς περισσότερον.

Τοῦ θαυμασμοῦ τούτου πρὸς τὰς καλλοῦν τοῦ τόπου γίνεται ἡχώ ὁ Γασμουῖλος ἦτοι Φραγκοῖλλον χρονογράφος τῶν Χρονογράφων τοῦ Μορέως.

«Εἶδον, λέγει ὁ χρονογράφος εἰς τὴν ἀπείριστον γλῶσσάν του, (οἱ Φράγκοι) τὸν τόπον ἔμνοστον, ἀπλὴν, χαριτωμένον, — τοὺς κάμπους γὰρ καὶ τὰ νερά, τὸ πλῆθος λιβαδιῶν».

Τὸν ὥραιον τούτον τόπον κατέστησαν οἱ Φράγκοι διαμονὴν ἀγαπητήν. Ὅτε ὁ πρῶτος κατακτητὴς τοῦ Μορέως ὁ Γουλιέλμος Σαμπλῆτης ἔφρουε διὰ τὴν Γαλλίαν, ἔλαβεν εἰς τοὺς ἄρχοντας τοῦ «τῆν μερισίαν τοῦ τόπου», — ἔδωκε τοῦ καθενὸς σύμφωνα μὲ τὴν περιουσίαν καὶ μὲ τοὺς παλειμιστάς, τοὺς ὁποίους εἶχεν. Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν πρῶτον τῶν ὀρειῶν, τὸν Γοδωφρεῖδον Βιλλαρδουῖνον, τὸν συμπολεμιστὴν εἰς τὴν κατακτησιν τῆς χώρας, καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀνταμείψῃ διὰ «τὰς τάξεις καὶ τὴν φρόνησιν, τὰς χάριτας ὅπου εἶχεν». Καλυτέραν ἀνταμοιβὴν δὲν ἠμποροῦσε νὰ τοῦ δώσῃ ἀπὸ τὴν Καλαμάταν μὲ τὴν περιουσίαν τῆς ὡς ἰγνικὸν, ἦτοι βαρωνίαν καὶ ἡρώων καὶ ἡρώων.

Ἡ κατακτηθεῖσα χώρα διηρῆθη, κατὰ μίμησιν τῶν δώδεκα Παλαδίων (κατὰ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους) τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου εἰς δώδεκα βαρωνίας.

Μίαν τῶν δώδεκα τούτων βαρωνιῶν ἀπετέλει ἡ Καλαμάτα, τὴν πολυτιμότεραν βεβαίως, ἀφοῦ αὕτη ἐδόθη ὡς τιμῆριον εἰς τοὺς Βιλλαρδουῖνους, τοὺς ὑπερον πρίγκιπας τοῦ Μορέως.

Καὶ τότε ἤρχισαν ὁ καθεὶς βαρὼν, «αὐθέντης», νὰ κτίξῃ εἰς τὸν τόπον τοῦ «κάστρου καὶ δυναμείας». Καὶ εἰς τὰ κάστρα ἐκείνα ἔζων ζώην εὐτυχῇ ἐν μέσῳ ἀγώνων πρὸς ἀνάκτησιν τῆς κυριαρχίας των, ἐν μέσῳ διασχεδάσεων καὶ συλοκονταρισμάτων καὶ κυνηγιῶν καὶ ἀκροάσεων τῶν ἡρωικῶν ἄθλων τῶν κατακτητῶν ἱπποτῶν, τὰ ὅποια τοὺς ἐφάλλε κάποιος τροβαδούρος ἐπισκεπτόμενος τὸ κάστρον. «Τοῦ κόσμου τὴν ἡδονὴν, λέγει ὁ ἀντηγὼν τοὺς τροβαδούρους ἐνίοτε χρονογράφους, — τοῦ κόσμου τὴν ἡδονὴν ἠθέλουν καὶ ἀγαποῦσαν, καὶ ἐχαίρουσαν πρὸς τὸν καιρὸν ὅπου εἶχαν».

Τὸ κάστρον τῆς Καλαμάτας τὸ ἔκτισε βεβαίως ὁ Γοδωφρεῖδος Βιλλαρδουῖνος ὁ πρῶτος πρίγκιψ τοῦ Μορέως. Τοῦτο δὲν τὸ ἀναφέρουν ρητῶς τὰ Χρονικά, ὅπως ἀναφέρουν ἄλλα κάστρα κτισθέντα ὑπὸ Φράγκων, ὡς τοῦ Μυστρῆ, τοῦ Γερακίου, τῆς Ἀκοῦρας τοῦ Χλουμουτσίου καὶ ἄλλα. Λέγουσι μάλιστα ὅτι οἱ Φράγκοι ἦσαν ἐκεῖ ἐν «κάστρῳ ἀχαμνόν», τὸ ὅποιον τὸ ἀπῆραν ἀπὸ σπαθίου δηλ. δι' ἐφόδου. Τὸ μνημονεύομεν τοῦτο κάστρον ἦτο μικρὸν καὶ πτωχικὸν (ἀχαμνόν).

Ὅτι οἱ Φράγκοι ἔκτισαν τὸ κάστρον τῆς Καλαμάτας, — τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς μελέτης αὐτοῦ τούτου τοῦ κάστρου. Ἐξήτασα τὴν τοιοῦτον αὐτοῦ, τὴν ὅλην διάταξιν, τὰς ἐπάλξεις καὶ πύργους, καὶ δὲν δισταζω νὰ εἰπω ὅτι πάντα ἐνθυμίζουσι ἄλλα φραγκικὰ κάστρα.

~

Εἰς τὸ κάστρον τοῦτο ἐγεννήθη ὁ μέγας πρίγκιψ τοῦ Μορέως, ὁ Γουλιέλμος Βιλλαρδουῖνος, υἱὸς δευτεροτοκος τοῦ Γοδωφρείδου, καὶ τρίτος πρίγκιψ τοῦ πρίγκιπάτου τῆς Ἀχαΐας. Εἰς τὸ κάστρον τῆς Καλαμάτας ἐγεννήθη ὁ Γουλιέλμος, καὶ ἐκ τούτου ἐλέγετο «ἐντὶ Καλαμάτας», διότι, ὅπως λέγει ὁ Χρονογράφος «ἐγεννήθη ἐκεῖ ἐν κάστρῳ Καλαμάτας».

~

Τὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια εἶδον οἱ κατακτηταὶ εἰς τὰ κάστρα των ἦσαν συνήθως Φραγκικά. Ἐνίοτε ὅμως ἦσαν καὶ ἑλληνικά. Οἱ αὐθένται δὲ τῶν κάστρων ἄφιναν τὰ «ὀπονόμεια, τὰ εἶχαν εἰς τὴν Φραγκίαν, — καὶ ἐπαίρνασιν τοῦ τόπου τοὺς τ' ὄνομα ὅπου ἐβάναν». Οὕτως ὑπῆρχον Φράγκοι κατακτηταὶ καλούμενοι μὲ ὀνόματα ἑλληνικῶν τόπων καὶ τοιοῦτος ἦτο ὁ Γουλιέλμος Βιλλαρδουῖνος, ὁ ὅποιος ἐλέγετο ἐντὶ Καλαμάτας, ἢ καὶ ἀπλῶς Καλαμάτης, καὶ καλύτερον ὅτι ἐλέγομεν σήμερον ὁ Καλαματιανός.

Τὸ ὄνομα λοιπὸν Καλαμάτα νομίζω τὸ ἦσαν οἱ Φράγκοι, ὅταν κατέκτησαν τὴν Μεσσηνιακὴν πεδιάδα.

Πόλιν ἀνοῦσαν ἔχει δίκαιον ὁ ἐπιστολογράφος νὰ νομίσῃ ὅτι δὲ, εὖρον οἱ Φράγκοι, εἰς τὸν τόπον. Μόνον ὅμως τὸ «ἀχαμνόν κάστρον» δὲν ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ, πιθανὸν συναισθητικὸς ἐξελθὼν ἀπὸ τῶν ἑλλήνων Σλάβων, ἐὰν κρίνωμεν ἀπὸ τοῦ πλησίον κείμενον χωρίον Γιάννιτσα, τοῦ ὁποίου τοὺς κατοικοὺς διαρκῶς ὀνομάζει ἡ Γαλλικὴ διασκευή.

ΔΕΛΤ

ΔΙΑ ΤΟ Η' ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οἱ ἐν Ἀθήναις, ἐν Πειραιεὶ καὶ ἐν ταῖς Ἑ-
 αποκόπτοντες καθ' ἑκάστην τὸ δελτίον τοῦτο καὶ πο-
 μας ἢ εἰς τοὺς ἐφημεριδοπόλους, παρὰ τῶν ὁποίω
 Πρακτορείου καὶ τῶν Ἱποπρακτορείων τῶν ἐφημε-

ΔΕΛΤΙΟΝ διὰ τὸ ὄγδον

τῶν Χρονικῶν τοῦ Μορέως «li Esclavons de la

Janisse».

Τὸν τόπον εὗρον ὀνομαζόμενον οἱ Φράγχοι
 Καλαμάτας ἢ Καλομάταν; Χωρὶς κανένα δι-
 σταγμὸν βεβαιῶνω ὅτι ὁ τόπος ἐκαλεῖτο ὑπὲρ

τῶν Ἰθαγενῶν Καλαμάτα.

Ἡ ἀπορία ὅμως τοῦ ἐπιστολογράφου δὲν εἶνε
 ὅλως ἀστήρικτος, θέλω νὰ εἶπω ὅτι δύναται νὰ
 γεννηθῇ μία τοιαύτη ἀμφιβολία, ἐκ τοῦ γεγο-
 νότος, ὅτι πλειστάκις τὸ ἐν τῶν Χειρογράφων

τῶν Χρονικῶν τοῦ Μορέως λέγει Καλομάτα ἀντὶ

Καλαμάτα.

✱

Περὶ τῶν Χρονικῶν τοῦ Μορέως ἔγραψα μα-
 κρὰν μελέτην, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ τελευταῖον

τεῦχος τοῦ ΣΤ' τόμου τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστο-

ρικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας (1906). Εἰς

τὸ ἔργον; οὐ τοῦτο, τὸ ὁποῖον οἱ ἐν τῇ Ἑσπε-

ρίᾳ βυζαντινολόγοι ἐθεώρησαν ἀπαραίτητον διὰ

πᾶσαν μέλλουσαν ἐργασίαν περὶ τὴν φραγκοκρα-

τουμένην Ἑλλάδα, ἐξετάζω λεπτομερῶς πάντα

τὰ ζητήματα τ' ἀναφερόμενα εἰς τὸ περίεργον

τοῦτο Χρονικόν.

Τὰ Χρονικά τοῦ Μορέως πηγάζουν ἐξ ἐπι-

σήμεου τινὸς βιβλίου, ἐν τῷ ὁποίῳ καταγράφοντο

οἱ ἄθλοι (faits et gestes) τῶν Φράγκων κατα-

κτητῶν. Ἐκ τῶν ἐπισήμων τούτων Χρονικῶν,

γαλλιστὶ γεγραμμένων, τὰ ὁποῖα ἐτρουῖντο εἰς

τὰ ἀρχεῖα τοῦ πριγκηπάτου, ἔγραψε Γασμουῖλος

τις Φραγκοπελοποννήσιος, Ἕλλην ἐκ πατρὸς φράγ-

κου, τὴν ἱστορίαν τῆς κατακτήσεως. Ὁ Χρο-

νογράφος οὗτος ἦτο ἀνὴρ πολεμικὸς, ὁ ὁποῖος

διήγαγε βίον ἐνεργὸν καὶ συναναστρέφετο με-

ἄνδρας ἐπιφανεῖς καὶ πολλὰς εὕρισκεν εὐκαιρίας

εἰς τὰς σκυθρωπὰς αἰθούσας τῶν φεουδαλικῶν

καστρῶν τοῦ Μορέως ν' ἀκούῃ καὶ νὰ μανθάνῃ

τὰς ἀριστείας τῶν κατακτητῶν. Ὁ Μοραΐτης

οὗτος ραψῶδός ἐξ ἡ τὴν ἰδ' ἐκ. Διηγέεται δὲ

γεγονότα, τὰ ὁποῖα δὲν ἀπεσβέσθησαν ἀκόμη

ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν συγχρόνων του, ἀπὸ ἀ-

φήγησεν ἐκείνων τῶν παλαιῶν.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καθιστάνει μεγάλην τὴν

ἱστορικὴν καὶ φιλολογικὴν ἀξίαν τοῦ μνημείου

τούτου, εἶνε, ὅτι ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Βιβλίου τῆς

κατακτήσεως προῆλθεν ὅχι μόνον τὸ Ἑλληνικὸν

ἔμμετρον Χρονικόν, ἀλλὰ καὶ ἐν Γαλλικὸν Χρο-

νικόν ἐξ ἀμφοτέρων δὲ ἐν ἄλλο εἰς Ἀραγω-

νικὴν γλῶσσαν, μεταγενέστερον. Ἐχομεν ἀκόμη

καὶ μίαν Ἰταλικὴν παραλλαγήν. ἡ ὁποία προ-

ῆλθεν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς.

Ἡ συγκριτικὴ μελέτη τῶν παραλλαγῶν τού-

των ἄγει εἰς συμπεράσματα σπουδαιότατα καὶ φι-

λολογικὰ καὶ ἱστορικά. Διότι τὸ ἐν συμπληρᾷ

τὸ ἄλλο. Τὴν μελέτην ταύτην ἐπεχείρησα εἰς

τὰ Χρονικά μου τοῦ Μορέως.

✱

Ἡ παραβολὴ τῶν τεσσάρων παραλλαγῶν τῶν

Χρονικῶν τοῦ Μορέως θὰ μᾶς δεῖξῃ καὶ ἐν-

ταῦθα τὴν ἀλήθειαν. Καὶ αἱ τρεῖς ξενικαὶ πα-

ραλλαγαί, ἡ Γαλλικὴ, ἡ Ἀραγωνικὴ, ἡ Ἰ-

ταλικὴ λέγουσιν Calamata. Ἡ Γαλλικὴ εἶνε

ἀνεξάρτητος τῆς Ἑλληνικῆς πάντοτε λέγει

«li noble chastel de Calamate». Ὁ Ἀραγῶ-

νιος διασκευαστής, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε τὰ Ἑλ-

ληνικά Χρονικά γράφει καὶ οὗτος α, ὁμοίως καὶ

ὁ Ἰταλός, ὁ ὁποῖος ἐγνώριζε μόνον τὴν Ἑλλη-

νικὴν. Τὰ Γαλλικά Χρονικά λοιπὸν ἤξευραν, ὅτι ὁ

τόπος λέγεται Καλαμάτα τὸ ἴδιον ἤξευραν καὶ

Ἀραγωνικά. Ὁ Ἰταλὸς διασκευαστής εὗρε καὶ

οὗτος εἰς τὰ χειρόγραφα τὰ ἑλληνικά Καλα-

μάτα.

Ἡ ὀνομασία Καλομάτα ἐξηγεῖται καλλίστα

ἐκ δημώδους παρετυμολογίας. Οἱ ἀντιγράφετε

τῶν Χρονικῶν τοῦ Μορέως δὲν ἦσαν ἐγγράμμα-

τοι, δὲν εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἦσαν καὶ Πελοπον-

νήσιοι. Εὗρον Καλαμάτα γεγραμμένον, ὅπως

εὗρον καὶ Λακεδαιμονία τὰ ἔκαμαν καὶ τὰ δύο

Καλομάτα, Λακοδαιμονία. Ἴσως τὸ ο τοῦτο

προῆλθεν ἐκ τοῦ συνδετικοῦ ο, καθὼς νομίζει

ὅτι συμβαίνει εἰς τὰ τοιαῦτα ὁκ. Γ. Χατζιδάκης

ἴσως ὅμως ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔκαμε πρῶτος τὴν

παραφθοράν, εἴτε ἀντιγράφεὺς εἴτε ἄλλος, ἔβαλε

εἰς τὸν νοῦν του τὰς λέξεις λάκκος καὶ μάτι.

Ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν ἐκφράζει ὁ ἐπιστολογρά-

φος, ὅτι πιθανὸν ἡ ὀνομασία νὰ προῆλθεν ἐκ

μονῆς τινος Παναγίας τῆς Κ α λ ο μ α τ α ς δὲν

θὰ ἦτο κακὴ, ἐὰν μὴδὲς ποτε εἶχεν εἶπει ἄλλως

καθ' ὅλον τὸν ἱστορικὸν βίον τῆς πόλεως παρὰ

Καλαμάτα,

✱

Ἐπειτα φθάνει νὰ ρίψῃ ὁ ἀπορῶν ἐπιστολο-

γράφος ἐν βλέμμα εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ

Νέδωνος, καὶ ὅλης τῆς ωραίας Μεσσηνιακῆς πε-

διάδος. Εἶνε γεμάτη ἀπὸ καλάμια, τὰ ὁποῖα βε-

βαίως ἔδωκαν τὸ ὄνομα εἰς τὴν πόλιν. Ἄλλως,

—καὶ ἐνταῦθα σφάλεται ὁ ἐπιστολογράφος,—

ὑπῆρχεν εἰς τὴν Μεσσηνιακὴν πεδιάδα καὶ εἰς

τὴν ἀρχαιότητα φρούριον Κ α λ α μ α ι παρὰ τὴν

ἀρχαίαν Θουρίαν ὅπου καὶ σήμερον χωρίον Κ α

λ α μ ι.

Ἐπειτα τὸ ὄνομα καὶ ἡ σχέσις πρὸς τοὺς παρὰ

συνοικισμὸν τινα φουμένους καλαμώνας δὲν εἶνε

μοναδική. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα ὑπῆρχε πόλις

Κ α λ α μ ο ς εἰς τὴν Σάμον. Εἰς ἐπιγραφὰς

μνημονεύεται χωρίον Κ α λ α μ ο ν, Κ α λ α

μ ι σ ο ς πόλις εἰς τὴν Λοκρίδα καὶ λίμνη Κ α

λ α μ ι ν η ἐν Λυδίᾳ. Καὶ σήμερον δὲ πλὴν

τοῦ Μεσσηνιακοῦ χωρίου Κ α λ α μ ι λέ-

γονται χωρία τοῦ δήμου Σπάρτης καὶ τῆς

Κρήτης. Οὕτως ἡ Κ α λ α μ α τ α τῆς Μεσση-

νιακῆς πεδιάδος σημαίνει τὴν πόλιν τὴν δονα-

κώδη.

Τὴν ὀνομασίαν ταύτην Κ α λ α μ α τ α ἔχω

τὴν πεποιθήσιν, ὅτι οἱ Φράγχοι εὗρον ἤδη ὑ-

πάρχουσιν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἤτο ποῖν μικρὸς

τις καὶ ἄσχημος συνοικισμός. Ἀλλ' οἱ Βιλλαρδουί-

νοι ἤρχισαν ἀμέσως νὰ κοσμοῦν διὰ νῶν καὶ νὰ

αὐξάνουν τὴν πόλιν. Εἰς τοὺς ἐπιστήμονας τῆς

Γαλλικῆς Ἀποστολῆς, εἰς τὸν Buchon ἡ πόλις

ἔκαμεν ἐντύπωσιν παλαιᾶς ἐπαρχιακῆς Γαλλικῆς

πόλεως.

Ὅτι δ' ἐκεῖ ἔγινε πόλις, μοὶ τὸ λέγει τὸ

Γαλλικὸν Χρονικόν, τὸ ὁποῖον ὀνομάζει τὴν Κ α

λαμάταν «li noble chastel de Calamate».

Οὕτω, μὲ τὸ ἐπίθετον μάλιστα noble, δὲν

λέγονται μόνον φρούρια, τὰ ὁποῖα σημαίνονται

διὰ τῆς λέξεως fort (forteresse), ἀλλὰ τὰ φρού-

ρια μ ε τ ἡ ν ὑ π ο κ ε ι μ ε ν ἡ ν π ὁ λ ι ν.

Ὁμοίως καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς κ α σ τ ρ ο ν,

καὶ εἰς τὰ Ἑ λ λ η ν ι κ ᾶ Χ ρ ο ν ι κ ᾶ τὸ

δ ο ν α μ ᾶ ρ ι ἀντιτίθεται εἰς τὸ κάστρον.

Ὡς ὁ πατὴρ τῆς καὶ ἡ πριγίπισσα Ἰσα-

βέλλα μεθ' ἡδονῆς διέτριβεν εἰς τὸ παραποτάμιον

κάστρον τοῦ Νησίου, τὸ ὁποῖον κατὰ μεταφρα-

σιν ὁ Γάλλος χρονογράφος λέγει Isle δηλ. νῆ-

σον, ὡς περιβεχόμενον ὑπὸ τοῦ Παμίσου.

Ἦτο δηλαδή ἡ Κ α λ α μ α τ α καὶ τὸ Ν η σ ι

διατριβαὶ ψυχαγωγίας, τὰ ἡ β ἡ τ ἡ ρ ι α (villes

de plaisance) τῶν πριγκίπων τοῦ Μορέως.

✱

Καὶ ἀληθῶς, ὅταν θεᾶσαι ἀπὸ τοῦ Καστροῦ τῆς

Καλαμάτας τὴν πέριξ ωραίαν φύσιν, τὸν χεῖμαρ-

ρον τοῦ Νέδωνος ἀπὸ σχιζομένων μακρὰν ὀρέων

κατερχόμενον, τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ μὲ ταύς

σειομένους δόνακας, μακρὰν τὰ βουνὰ τῆς Κο-

ρώνης καὶ τῆς Μάνης, τὴν Μεσσηνιακὴν πεδιάδα

ὡς κήπον ἀπέραντον, ὡς ἄ ν θ ο δ ῆ σ μ η ν, ὅπως

λέγει ὁ Chateaubriant, καὶ τὸν ἀγκαλιάζοντα

αὐτὴν Μεσσηνιακὸν κόλπον, τότε καὶ ὁ ἴδιος αἰσ-

θάνεσαι τὴν ἀγάπην τῶν πριγκίπων τοῦ Μορέως

καὶ τὸν θαυμασμὸν τῶν Φράγκων πρὸς τὴν ἀλη-

θῶς μ α κ α ρ ί α ν ταύτην χώραν. Ὁ τροβαδούρος

ραψωδόςτων γίνεται ἡχώ τοῦ θαυμασμοῦ τούτου.

«Εἶδαν, λέγει, οἱ Φράγχοι τὸν τόπον νόστιμον,

ἀπλωτὸν, χαριτωμένον, γεμᾶτον ἀπὸ κάμπους

καὶ ἀπὸ νερᾶ καὶ ἀπὸ πλήθος λιβαδιῶν».

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ